

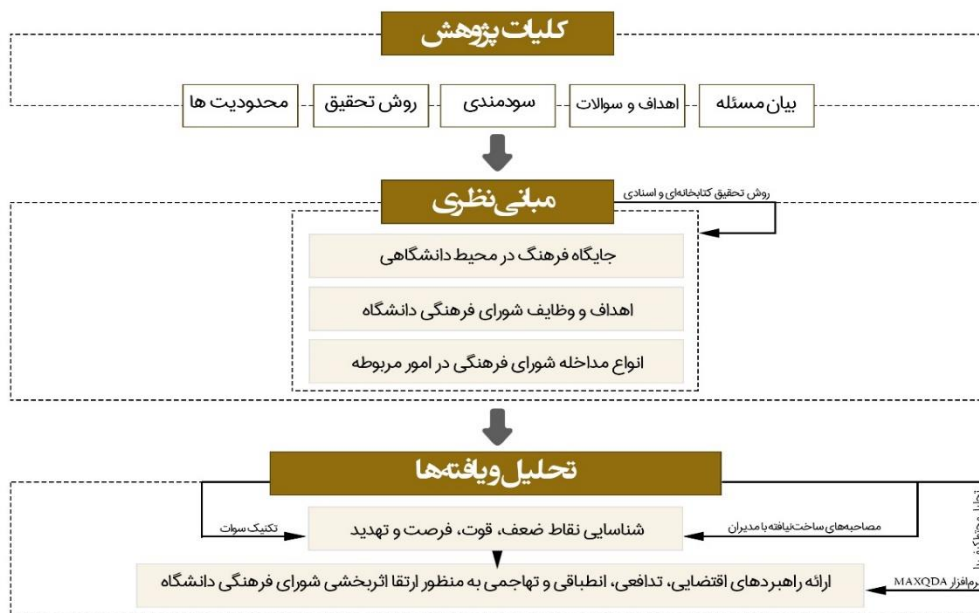

خلاصه طرح «بررسی عملکرد و ارتقاء اثربخشی شورای فرهنگی دانشگاه»

تدوینگران طرح: سرکار خانم ملیحه تابعی، سرکار خانم گلبرگ قائم مقام فراهانی

یکی از ابزارهای مهم فرهنگی؛ فرهنگ دانشگاهی است. فرهنگ دانشگاهی نیرویی است که اعضای خود را به هم پیوند می‌دهد و به عملکرد آنها معنا و جهت می‌بخشد و رفتار آنها را با ارزش‌های حاکم بر این فضای علمی هماهنگ می‌سازد. این پژوهش با هدف آسیب‌شناسی شورای فرهنگی دانشگاه فردوسی مشهد، با شناخت جایگاه فرهنگ در محیط دانشگاهی و اهداف و وظایف شورای فرهنگی، نقاط ضعف، قوت، فرصت و تهدید را شناسایی کرده و به ارائه راهبردها و راهکارهایی به منظور ارتقای اثربخشی این شورا پرداخته است.

پژوهش پیش‌رو در ابتدا به کمک روش تحقیق کتابخانه‌ای و اسنادی سعی در شناسایی جایگاه فرهنگ در محیط دانشگاهی و اهداف و وظایف شورای فرهنگی دارد و سپس با رویکرد کیفی و روش مبنایی از طریق مصاحبه‌های ساخت‌نیافته با مدیران و مسئولان مربوطه (۱۰ نفر از مدیران و کارشناس شورای فرهنگی دانشگاه) و با کمک تکنیک سوات به شناسایی نقاط ضعف، قوت، فرصت و تهدید و در نهایت ارائه راهبرد و راهکار به منظور ارتقا اثربخشی شورای فرهنگی دانشگاه می‌پردازد. لازم به توضیح است که انتخاب اشخاص برای مصاحبه به صورت هدفمند بوده است و به منظور پیاده‌سازی مصاحبه‌های ساخت‌نیافته از روش تحلیل محتوا کیفی با رویکرد تلخیصی و نرم‌افزار MAXQDA نسخه ۲۰۱۸ بهره گرفته می‌شود. در نهایت پس از رسیدن به اشباع نظری در مصاحبه‌ها، کدهای باز و محوری در قالب نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید دسته‌بندی می‌شوند و در نهایت به کمک آنها راهبردهای اقتضایی، تدافعی، انطباقی و تهاجمی به منظور ارتقا اثربخشی شورای فرهنگی دانشگاه ارائه می‌گردند.

شکل ۱. فرآیند پژوهش و روش تحقیق پیشنهادی (ماخذ: نگارندگان)

با توجه به نتایج مطالعه حاضر و با فهم عمیق مصاحبه‌های صورت گرفته می‌توان گفت این شورا بسیار با آنچه که باید باشد تفاوت دارد، جایگاه آن غالباً فرمایشی بوده و محدود به مراسمات مذهبی و انقلابی است و نقش مطلوبش تقلیل یافته است. آنچه دانشگاه را از دیگر بخش‌های جامعه متمایز می‌کند لزوم توجه به تکثر فرهنگی و احترام به تمامی سلاقی و دیدگاه‌های مخالف با دیدگاه نقادانه است اما شورای فرهنگی دانشگاه این بعد را در نظر نگرفته و مانند سایر بخش‌های فرهنگی جامعه خود را محدود به چارچوب‌هایی از جنس مراسم‌های عرف مذهبی جامعه ساخته است و از دیگر ابعاد فرهنگ آکادمیک غافل شده است. با توجه به تغییرات مداوم نسل‌ها نمی‌توان با آیین‌نامه‌ای که چندین سال قبل تدوین شده است اولویت‌های فرهنگی را به خوبی شناسایی کرد و به تبع برای آن‌ها تدابیری اندیشید و از طرفی دیگر به منظور دیده شدن تمام دیدگاه‌ها و به رسمیت شناختن حوزه متکثر فرهنگی لازم است در ترکیب شورای فرهنگی و حضور نمایندگان اقشار مختلف دانشگاهی با دغدغه‌های فرهنگی در آن بازنگری شود.

جمع‌بندی نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید به کمک تکنیک SWOT (ماخذ: نگارندگان با اقتباس از مصاحبه‌های ساخت‌نیافته)

تهدید	فرصت	ضعف	قوت
<ul style="list-style-type: none"> - سوق جامعه به سمت رباکاری در اثر تعاریف غلط فرهنگی عرف - عدم تحقق اهداف متعالی - به حاشیه رانده شدن فرهنگ به جز عامل مذهب و دین در دانشگاه‌ها 	<ul style="list-style-type: none"> - اثرگذاری فرهنگی ناشی از تصمیمات کلان و هدفمند - بررسی، نظارت و هدایت فعالیت‌های فرهنگی دانشگاه - هماهنگی و نظم بخشیدن به فعالیت‌های فرهنگی - ترسیم سیاست‌های کلی فرهنگی به منظور یکپارچگی تصمیمات دانشگاه - تربیت عالم سالم در دانشگاه 	<ul style="list-style-type: none"> - توجه صرف و محدود به مسائل مذهبی و انقلابی - فرمالیته بودن و دیدگاه از بالا به پایین شورای فرهنگی - مغایرت رسالت مطلوب با عمل جاری - پرداختن به عوامل حساسیت‌زا و دغدغه‌هایی چون دوچرخه‌سواری بانوان و غافل شدن از اهداف اصلی و متعالی فرهنگی - صرفاً هماهنگی بین دست اندرکاران فعالیت‌های مذهبی - عدم تحقق اهداف و صرفاً پرداختن به مصوبات حداقلی 	<ul style="list-style-type: none"> - بررسی عملکردهای فرهنگی، بازتاب آن در دانشگاه و چالش‌های مرتبط - حمایت و نظارت بر تشکل‌ها و نشریات دانشجویی - فعالیت‌های فرهنگی به ویژه در بخش قرآنی - سیاست‌گذاری‌های اساسی چون برنامه‌های فرهنگی سالانه دانشگاه - پرداختن به نقش دانشگاهیان در حوزه فرهنگی

	<p>- تربیت اجتماعی دانشجویان</p>	<p>- وابسته بودن کیفیت جلسات به اراده ریاست و معاونت فرهنگی</p> <p>- عدم همه‌شمولی نمایندگان شورای فرهنگی</p> <p>- سوگیری‌های به دور از تامل در برابر لزوم اصلاحات اولویت‌های فرهنگی</p> <p>- سیاست‌های غلط فرهنگی در سطح کلان ملی</p> <p>- به روز نبودن آیین‌نامه‌ها</p> <p>- عدم احترام به تفاوت دیدگاه مخاطب دانشجوی</p> <p>- تنزل جایگاه معاونت فرهنگی و به تبع آن شورای فرهنگی در وزارت خانه</p> <p>- تشکیل نامنظم جلسات و در زمان های کوتاه</p> <p>- عملکرد متاثر از نوع نگاه و رویکرد اعضای شورای فرهنگی</p> <p>- چالش مسائل مالی در تحقق‌پذیری طرح‌ها</p> <p>- اختلاف سلیقه و دیدگاه‌ها و عدم یکپارچگی شورا</p> <p>- نوع نگاه مسئولین و مدیران دخیل در فرایند</p>	<p>- هماهنگی فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی</p> <p>- نقد و آسیب‌شناسی مسائل جاری فرهنگی دانشگاه</p>
--	----------------------------------	---	--

علاوه بر این می‌بایست به جایگاه فرهنگ و شورای فرهنگی و ارتباط آن با دیگر حوزه‌ها چون آموزش و پژوهش تاکید شود و به فرهنگ دانشگاهی نگاهی چند بعدی داشت. مهم‌ترین راهبردها و راهکارها به منظور ارتقای اثربخشی شورای فرهنگی دانشگاه را می‌توان به صورت ذیل جمع‌بندی کرد:

- لزوم ورود به سیاست‌گذاری کلان فرهنگی به جای ورود به فعالیت‌ها و اقدامات اجرایی و جزئی
- لزوم به‌هنگام‌سازی آیین‌نامه‌های مرتبط
- لزوم بازنگری در ترکیب شورا به منظور تسری فرهنگ به تمامی نهادهای سازمانی اعم از معاونت آموزشی، پژوهشی، فرهنگی و ...
- لزوم توجه به سیاست‌گذاری‌های اسناد بالادستی و کلان فرهنگی در شورا
- انتشار مصوبات شورا به منظور اطلاع‌رسانی به بخش‌های مختلف دانشگاه اعم از اساتید، دانشجویان و کارکنان
- لزوم ارتباط موثر شورای فرهنگی با معاونت آموزشی
- لزوم به‌کارگیری اعضای فارغ از جایگاه حقوقی با دغدغه‌های فرهنگی
- لزوم شکل‌گیری شورای فرهنگی اجتماعی در سطح دانشکده‌ها
- لزوم پرهیز از انحصارگری در حوزه فرهنگی و ایجاد فضای مناسب برای طرح دیدگاه‌های متفاوت
- هدف‌گذاری فعالیت‌های شورای فرهنگی در امتداد چشم‌انداز و برنامه راهبردی دانشگاه
- مشورت با معاونان پیشین و باتجربه در راستای پیشبرد اهداف شورای فرهنگی
- لزوم توجه به بعد فرهنگی اثرگذار اساتید بر دانشجو
- لزوم بازنگری اولویت‌های فرهنگی مطابق با آموزه‌های دینی